

KRISZTUSBAN MINDNYÁJAN ÉLETRE KELNEK ◀

Emlékezés Kovács Etelka evangélikus lelkész szolgálatára

1937–2024*

■ VETŐ ISTVÁN

Kovács Etelka, a Magyarországi Evangélikus Egyház első felszentelt lelkésznője Celldömölkön született 1937. augusztus 1-jén, és ez év július 26-án, néhány nappal nyolcvanhetedik születésnapja előtt hunyt el Szombathelyen. Aki úgy kezdte teológiai tanulmányait, hogy tudta, egyháza nem tud női gyülekezeti szolgálatra kiküldeni, az a felszentelése után több mint ötven évig viselhette a „lelkész” nevet. Lelkesszé szentelésének ötvenedik évfordulója kapcsán 2022-ben számtalan riport, megemlé-

* A visszaemlékezés eredetileg az Evangélikus.hu honlapon jelent meg (<https://www.evangelikus.hu/hireink/itthon/in-memori-am-kovacs-etelka-1937-2024>).

kezés jelent meg az írott és az elektronikus sajtóban róla és a női lelkészek helyzetéről. A bejárt életút nemcsak egyháztörténeti csemege, hanem Isten csodájának, gondviselő szeretetének tanúsága.

Az 1950-es évek elején nem kis bátorság kellett ahhoz, hogy valaki nyíltan megvallja az akkori ideológia hivatalos képviselőinek: az Úr szolgálatára akarja szánni az életét. Amikor Kovács Etelkát megkérdezték, ki indította őt erre, isteni sugallatra csak ennyit mondott: „A Szentlélek.” Erre nem tudtak mit válaszolni...

Az Evangélikus Teológiai Akadémia hallgatójaként ugyanúgy teljesített minden követelményt, mint férfi tanulótársai, és 1962-ben sikeresen be is fejezte tanulmányait. Amikor a templompadban nézte végig a többiek lelkésszé avatását, sírt, mert ő nem lehetett közöttük. Ez a keserűség olykor-olykor rátört később is, de Isten igéje bátorította, erősítette őt.

A lelkészhiány miatt egyre világosabbá vált, hogy szükség van a szolgálatára. Így került Szabó Gyula lelkész mellé Debrecenbe. Édesapjának a halála után szeretett volna közelebb kerülni egyedül maradt édesanyjához, szülőföldjéhez, Celldömölkhez. Szolgálati lehetőség nélkül maradt. Már be is adta jelentkezését a kesztyűgyárba, hogy kétkezi munkával keresse meg kenyerét, amikor a veszprémi gyülekezet fogadta őt segédlelkésznek. Ebből az időből származnak első emlékeim vele kapcsolatban. Szinte családtag volt, hiszen nemcsak a gyülekezet tagjaival – különösen a gyermekekkel – foglalkozott szívesen, hanem velünk is, a lelkész három fiával.

Nem viselhetett Luther-kabátot, de készült számára egy fekete köpeny fehér gallérral; ezt saját bevallása szerint nagyon szerette. Nem a hivatalos ornátus tette őt lelkésszé, hanem az a lelkület, amely egész életére, minden szolgálatára jellemző volt.

Veszprém után Csöglére került; itteni szolgálata elején történt meg az áttérés: 1972. november 19-én lelkésszé szentelték, és megkaphatta az engedélyt a Luther-kabát viselésére. Amikor azt kérdezték tőle, változott-e ettől a lelkészi hivatáshoz kapcsolódó viszonya, ezt válaszolta: „Tulajdonképpen ugyanúgy végeztem tovább a szolgálatot, mint ahogy addig is. Bár azt hiszem, nekünk, nőknek lényegesen többet kellett nyújtani ahhoz, hogy ugyanolyan megbecsülésben részesülhessünk, mint férfi kollégáink.”

Veszprémi ismeretségünk révén jutottam el többször is egy-egy nyaralásra Csöglére, ahol Kovács Etelka – nyugdíjba vonulásáig – hűségesen helytállt. Itt tapasztaltam meg azt, mit jelent falusi lelkésznek lenni. Együtt élt a helybéliekkel. Követte szokásaikat, napirendjüket. Jó kapcsolatban volt mindenkivel, őt is nagyon szerették. Ennek jele volt, hogy a szomszédból rendszeresen kapott kemencében sült kenyeret és frissen fejt tejet. Ezeknek az íze most is ott van a számban – no meg a tojásos lecsóé...

Később, amikor én is teológus lettem, majd lelkészként meglátogattam, személyesen győződtem meg arról, amit saját lelkészi önértelmezéséről mondott: „Női lelkészként végeztem munkámat, és nem akartam egyenlő lenni a férfi lelkészekkel, csak egyenlő jogokat kértem, hogy a munkámat elvégezhessem. Úgy érzem, Isten hívott el, és velem volt szolgálatom minden napján, ezért övé legyen minden dicsőség.”

Különös tisztelettel tekintettem rá azért, hogy sosem akart bizonyítani. Természetes emberséggel közeledett gyülekezetének a tagjai felé, ugyanakkor női lelkének sajátosságai formálták egyedivé az őt körülvevő közösséget. Az asszonyokkal kézimunkázott, a fiataloknak zsíros kenyeret kent, paprikát pucolt, szívesen látott vendégeket, örült, ha udvarát jókedvű beszélgetés töltötte meg a tábortűz körül.

Tanúja voltam annak is, hogy egy női lelkész sem kerülheti el azokat a megpróbáltatásokat, amelyek sok esetben férfiak is nehezen viselnek el. Teológusként jártam nála. Én prédikáltam a marcalgergelyi templomban. A szöszökre már fel sem engedtem, mert olyan rozoga volt a lépcső. Az ol-tártérben állva tartottam kezemben Bibliámat, benne a jegyzeteimet. Egyszer csak egy leánya oda-

futott hozzám, lehajolt elé, és a földről felemelt papírlapot felém nyújtotta. Észre sem vettem, hogy a templom kitört ablakai miatt a huzat megréft. Kovács Etelka ilyen körülmények között is mosolyogva, lelkesedéssel beszélt örömeiről.

Büszkén emlékezett vissza arra, hogy hány templom, parókia újult meg az ő vezetésével. Mégsem ez volt számára a legfontosabb. Jól tudta, hogy az előző rendszerben az egyháztól eltávolodó felnőtteket, szülőket a gyermekeik által tudja visszacsalogatni a templomba. Szolgálatának évtizedei alatt az üres templomokba újra élet költözött. Minden alkalmat megragadott, hogy ünnepeljen a gyülekezet. Gyerekek verset mondtak, szerepeltek, kirándultak, beszélgettek, s hozták magukkal szeretteiket is.

Egy alkalommal családunk meglátogatta őt, és elhatároztuk, hogy segítségére leszünk azon a vasárnapon. Édesapámmal és öcsémmel megosztottunk a szolgálatokon. Döbbenetes volt arra gondolni, hogy ő ezt a sorozatot hétről hétre végigjárja. Nagy ünnepeken akár tíz-tizenöt istentiszteletet is tartott. Később, amikor vasi lelkészként én is hasonló helyzetbe kerültem, sokszor gondoltam rá, és erőt adott az ő példamutató kitartása.

Sosem panaszkodott, sosem hivatkozott hátrányos helyzetére. Ragaszkodott elhívásához, és hűséggel végezte szolgálatát. Sokat emlegette Pál apostol szavait: *„Mindenre van erőm a Krisztusban, aki megerősít engem.”* (Fil 4,13) Ez vált életének vezérigéjévé is. Így maradjon meg Kovács Etelka lelkész emléke a szívünkben továbbra is!